

A Duna-medence békéje

Nemzetközi vitafórum lesz Budapesten

A jövő tavasszal nemzetközi vitát rendeznek fővárosunkban, Budapesten a Duna-medence békéjéről — határozta el a Hazafias Népfront budapesti elnöksége pénteki ülésén. A tanácskozáson dr. Harrer Ferenc elnöki megnyitója után dr. Pesta László alelnök terjesztette elő a békemozgalom fővárosi munkásainak tavaszi demonstrációjával és más akcióival foglalkozó beszámolót.

Az elnökség ülésén elfogadott új munkaterv, egyebek között, elhatározta, hogy „Hirosimától Vietnamig” sainak küldöttait, s ebből az címmel dokumentumgyűjteményt adnak közre, s vietnami és más frók, költők

műveiből műsorfüzetet állítanak össze és bocsátanak a különböző irodalmi színpadok rendelkezésére. Napvilágot lát majd az európai biztonság kérdéseiről rendezett konferencia anyaga is.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front megalakulásának évfordulója alkalmából ünnepi összejövetelre hívják majd meg a Vietnamban járt magyar művészeket.

Az elnökség ezenkívül úgy döntött, hogy 1967 tavaszán béketalálkozóra hívják meg a környező országok fővárosainak küldöttait, s ebből az alkalomból vitát rendeznek a Duna-medence békéjének kérdéseiről. (MTI)

Tájékoztató az eszperantó világkongresszusról

Pénteken Budapestre érkeztek az Egyetemes Eszperanto Szövetség (UEA) vezetői: dr. Ivo Lapenna elnök és Günther Becker főtárgyaló. Délután sajtókonferenciát tartottak a Magyar Eszperanto Szövetség vezetőségével együtt az Újságíró Szövetség székházában.

Az UEA hivatalos munkai-ésein, vezetőségi és választmányi tanácskozásán egybek között megtárgyalják, milyen lehetőségei vannak a nemzetközi nyelv iskolai oktatásának és szélesebb körű alkalmazásának a kereskedelemben, a turisztikában stb.

Pénteken este a MÉMOSZ székházában került sor az 51. eszperantó világkongresszus első hivatalos tanácskozására, amelyen az Egyetemes Eszperanto Szövetség (UEA) vezetősége a vasárnapi központi megnyitó ünnepség programját rögzítette.

A jogi kultúráról

Írta: Dr. Antalffy György egyetemi tanár, a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogelméleti Tanszékének vezetője

Elmerül a kérdés, hogy milyen motívumok alapján teljesítik az emberek a szocialista törvényeket? Egyesek azért, mert a törvények helyesen fejezik ki saját akarataikat és érdekeiket, azt a magas fokú szocialista jogtudatukat, hogy betartsák az együttélés szabályait. E jogszabályok be nem tartása ezek számára teljesen lehetetlennek válik, mert a törvények betartása szilárd szokássá vált, ha nem volna jogszabályok, ők akkor is ugyanúgy viselkednének, mint ahogy a jogszabály megköveteli. Mások azért teljesítik a jogszabályokat, mert tisztelik a törvényhozást, bár egyes esetekben bizonyos törvényeket nem is helyeselnek, mégis tudatosan betartják azt, félve a közvéleménytől, amely elítéli a törvények megsértőit. De vannak olyan állampolgárok is, akik a büntetéstől való félelmükben teljesítik a törvényeket: ők szívesen elvinnék az államtól, a társadalomtól azt, ami jog szerint nem illeti meg őket, de a törvény büntető erejétől, az államigazgatási vagy büntetőjogi felelősségrevonástól félve tartják be a törvényt.

Világos, hogy a törvény betartásával szembeni ilyen — individualista — pszichológiai viszony az elmaradt tudat jele, mely helytelen tudati viszonyt megfelelően befolyásolni kell éppen a jogtudat segítségével.

Mitől függ a joggal szembeni szocialista viszony? A gazdasági, a politikai és az ideológiai eszközök egész fegyvertárából. Ha ezt a kérdést a nevelés jogi rugóinak szempontjából közelítjük meg, fel kell hívni a figyelmet, egyrészt a törvények tartalmára, másrészt a törvények teljesítésének gyakorlatára, végül az egész lakosság jogi nevelésére, a jogi kultúra színvonalára, amire gyakran nagyon keveset gondolnak, s amiről éppen ezért szeretnénk szólni ezúttal. Nem amiatt írunk erről, mintha fellángoltak volna a támadások a „jogászi szellem” ellen, hanem azért, mert meggyőződésünk szerint a jogi kultúra művelése legalább annyira a gyakorlat kérdése, mint a tudomány. Megvan-e és a jövőben megmaradhat-e a jogászat haszna és értéke egy mind magasabb kultúra felé haladó társadalomban? Ezt a kérdést, most nem taglaljuk, mert a válasz ma már világos. De ugyanakkor magunk is valljuk, hogy a „paragrafusokba szedni az életet” nemigen lehet, a betűragást, a szavakon való lovaglást, az élettől elidegenedést, szörszálhasogatásig vitt „szabatoságot”, a jogászi „mandarinizmust” jogosult vádagnak tartjuk a jogási formalizmussal szemben.

De visszatérve a jogi kultúrára — ez elég tág fogalom. Kétségtelenül az általános szocialista kultúra része, amelynek különleges feladatai is vannak: előkészíteni a társadalom minden tagját arra, hogy szocialista módon viszonyuljon kötelezettségeihez és jogaihoz, a törvényesség betartásának ügyéhez, s éppen ezért a jogi kultúra művelése nemcsak a jogtudósok ügye, nem is csak a jogalkotók és jogalkalmazók joggal való „foglalkozása”.

A jogi kultúra elsősorban természetesen a jogászok számára elengedhetetlen. Mivel magyarázható a joggyakorlat bizonyos nagyon is ismert „egyenlensége”? Nem lehet azt mondani, hogy jogászaiknak nincsenek elegendő jogi ismeretei és törvényalkalmazási tapasztalatai. Van tudás is, tapasztalat is, de sok esetben hiányzik az a magas fokú jogi kultúra, amely a törvény alkalmazását nemcsak jogilag kifogástalanul megalapozottá, hanem feltétlenül igazságossá, humanussá, találhatóvá, mértékletessé teszi. Egy szóval: ami a joggyakorlatot alárendeli a legfontosabbnak — az emberek közötti szocialista viszonyok megszilárdításának, akikre nem áll az a régi szólás-mondás, mely különbséget tett „közönséges” és „asszonyi” eljárás és „számvevősi” eljárás között...

A jogi kultúra az államapparátus minden dolgozója számára szükséges. Szükséges az összes kérdések törvényes keretek közötti megoldásához, szükséges a dolgozók panaszainak elintézéséhez, de szükséges az államigazgatási munka ésszerű és eredményes megszervezéséhez. Az utóbbi években sok szó esik arról, hogy szélesítsük ki a helyi szervek jogait. De ennek együtt kell járnia azzal is, hogy az adminisztratív jogokat ne hivatalnokmódra, necsak formálisan valófsásk meg, a bürokrácia, az eljárási apparátus túltengése csökkenjen, és szűnjön meg

A jogi kultúra tisztelet az ember jogai és szabadsága iránt, tekintet nélkül a „címekre” és „rangokra”, ugyanakkor keménység és határozottság a bűnözők ellen, akiket társadalmunk megbüntet — a megállapított eljárás rendben — bebizonyított bűntettéért. De a büntetés célja nem lehet fizikai szenvedés okozása, vagy az emberi méltóság megalázása. A büntetés célja a szocialista társadalomban nem a bosszúállás, megtorlás, hanem az elkövető nevelése, javítása, a jogszabályokra való helyes, tudati viszonyok kialakítása érdekében.

De a jogi kultúra szükség van az egész társadalomnak is. Az állami szervek társadalmi aktivitásai, az önkéntes rendőrök, a társadalmi bíróságok és a dolgozók társadalmi öntevékenységeinek

egyéb formái napról napra egyre szélesebb körben működnek. A jogszabályok a legkülönbözőbb jogokat adják számunkra a gyakorlati igazgatási kérdések megoldásához is. A törvényhozás ismerete, helyes alkalmazásának és értelmezésének képessége — az államigazgatás elemi feladata, az államigazgatás kulturáliságának elengedhetetlen követelménye. A jogi kultúra maximuma nem az, hogy minden állás szakjogász legyen, mint a múltban volt, hanem az, hogy mindenki rendelkezzen a jogi kultúra elemeivel.

A jogi kultúra az állampolgár számára is szükséges, hogy jogait ésszerűen gyakorolja és kötelezettségeit önkéntesen, magas fokú társadalmi kötelezettségérzettel teljesítse. Ezért sokat tehet a jogpropaganda. De még többet kell várni a joggyakorlás és kötelezettségteljesítés megszervezésének új formáitól. Vannak már önkiszolgáló boltok eladók nélkül, villamosok kálauzok nélkül stb., a jogok gyakorlásának olyan formái, amelyek mellett megszilárdul az ember ember iránti bizalomérzete, a jogokhoz és kötelezettségekhez való új, becsületes viszony érzete.

Párt-, tanács-, szakszervezeti és KISZ-szervezeteink nem nézhetik tétlenül a jogi kultúráért és a lakosság jogi nevelésért folyó harcot, mert ez is az ideológiai munka nagyon fontos része, a nevelés elválaszthatatlan kelléke. A lakosság jogi nevelésére irányuló munka annál sikeresebb lesz, minél jobban ismerjük az ideológia és pszichológia kölcsönhatásának dialektikáját. Figyelembe kell venni az embereknek a joghoz való intellektuális-emocionális viszonyát. El kell gondolkodnunk azon, hogy milyen jogérzeteket kell kiváltaniuk a jogszabályoknak és alkalmazásuk gyakorlatának. Amikor a marxista-leninista jogeszmék megszilárdítják a szocialista jogérzetet, akkor ennek a megszilárdulásnak az eredményeképpen belső, mélyreható, szilárd meggyőződés alakul ki, miszerint a jogszabályokat be kell tartani, vagy ahogy mondani szokták, nem félelemből, hanem lelkiismeretből.

A szocialista jogszabályoknak állami-parancsoló normákból a dolgozó ember lelkiismereti normáivá válása ma már a kommunista együttélési szabályok előkészítésének folyamata. Ez a folyamat annál sikeresebb, minél inkább a kezébe veszi maga a társadalom a szocialista jogszabályok alkalmazásának ügyét.

De a törvények állami szervek általi alkalmazásának gyakorlata is aktívan befolyásolhatja törvényeink emocionális befogadását, elősegítheti a szocialista jogérzetek megszilárdulását. Ehhez, véleményünk szerint, figyelemmel kell lenni még bizonyos jogalkalmazási aktusok szertartására, ünnepélyes tónusára is. Olyanoknál például, mint a házasságkötés vagy éppen a bírósági eljárás. A lényeg természetesen távolról sem egyedül a jogalkalmazás aktusainak ceremóniális oldalán rejlik, de ezt sem lehet semmibe venni!

Hogy az eddigieknél milyen további külsőségekre kell nagyobb súlyt helyezni a jogalkalmazás során — a jogérzetekre való fokozottabb hatás érdekében — ezt a jogászoknak külön meg kell vizsgálniuk pedagógusokkal, pszichológusokkal, filozófusokkal. Mindazonkal tördőnők kell ezzel, akik az emberekkel foglalkoznak és az emberek ismeretében tudnak feleletet alkotni a magatartási normákról.

Így tehát a szocialista jogtudat jelentős nevelő funkcióval rendelkező tényező, mely a jogszabályok belső meggyőződésből való követése irányában hat. Ez azonban nem egyetlen funkciója a jogtudatnak. De nemcsak normatív-szabályozó funkcióval rendelkezik, hanem rendkívül fontos funkciója van a jogalkotás területén, a jogszabályok létrehozásának gyakorlatában is — ahogy ezt marxista szerzők hangsúlyozták.

A jogtudat „jogalkotó” funkciója abból az objektív törvényszerűségből ered, hogy a jogintézmények a szocialista államban is az uralkodó osztály jogtudatának objektívizálódási formáitól képezik. A jogtudat — egyéb kifejeződési formák mellett — elsődlegesen jogintézményekben fejeződik ki.

Gyakorlatban a jogtudat jogalkotó funkciója abban nyilvánul meg, hogy mindenekelőtt a jogtudat reagál a jogi rögzítést és szabályozást igénylő új gazdasági és politikai tényekre és jelenségekre. Például az utóbbi években kialakult a szocialista országokban a tsz-közi szocialista tulajdon egyes formái (a tsz-közi villanytelepek, építési irodák stb.).

A jogtudat jogalkotó funkciója nem korlátozódik új jogszabályok megszervezésére, hanem a meglévő jogszabályoknak az osztályérdek és társadalmi szükségletek szempontjából történő bírálatát is magában foglalja. Ha a törvény az objektív alapját képező társadalmi viszonyok megváltozása következtében elavult, úgy erre mindenképpen a jogtudat reagál, éspedig a meglévő jogi tételek bírálatát útján, igazságtalannak „paradox”-nak vagy éppen „anakronisztikusnak” ítélve meg azokat. Így a jogtudat felveti a szocialista kodifikálás tökéletesítésének kérdését is, ami szerves része a jogi kultúrának.

Az alapoktól a tetőig

Odesszai egyetemisták szegedi építőtáborban

Vaszily Boldenko

Szeretnénk valamilyen más munkát is kapni, ha lehetne falazást vagy ilyesmit — szólítja meg József Andor a művezetőt. Majd magyarázatképpen hozzátesszi: — Szívesen csinálunk mi bármit, nem azért mondom...

Hát igen, akik a messzi kazahsztáni szűzföldeken szottak nyaranként házat építeni, azoknak meg se kottyan egy kis földmunka a Bécsi körúti építkezésen.

A szegedi József Attila és az odesszai Mecsnyikov Tudományegyetem kapcsolata már több évre tekint vissza. A baráti szálak egyre sürűbbre szövődnek közöttük. Együttműködésüknek új fejezete kezdődött az idén: nemcsak tanulni, dolgozni is felkeresték egymást. Még fogadták Odesszában azokat a szegedi fiatalokat, akik az ő vendégülként mentek munkára a szűzföldekre, azután maguk is vonatra ültek. Július 15-én érkeztek Magyarországra.

Az építőbrigád vezetője József Andor, az odesszai egyetem adjunktusa. Kitűnően beszél magyarul, s bár két szegedi orosz szakos egyetemista is dolgozik mellettük tolmásként, mégis jól jön jelenléte, segítsége.

A mi építőtáborainkban az a szokás — meséli —, hogy az egyetemista brigádok a nyári két, két és fél hónap alatt az alaptól a tetőig felépítik a házakat. Valóságos építőipari szakember lesz, aki néhány nyarat a szűzföldeken tölt. Már pedig brigádunkban több fiúnak kitüntetése is van már szűzföldeken végzett munkáért.

Vaszily Boldenko Rigában született, a középiskola elvégzése után két évig dolgozott, három évig katona volt, aztán került az odesszai Mecsnyikov egyetemre. Most negyedéves, párttörté-

Vjacseszlav Olejnyik

nésznek készül. Két nyarat dolgozott már végig a szűzföldön. Ő az egyetem Kom-szomol-bizottságának titkár-helyettese.

Vjacseszlav Olejnyik kerekén húsz éves, s szintén negyedéves. Elméleti fizikus szeretne lenni, a tudományos diákkör tevékeny tagja már két éve. Lenin-ösztöndíjas, kitűnő tanuló. Minél jobban közeledik a diplomamunka elkészítésének ideje, annál lelkesebben mélyül el a választott tudományban. De ez azért nem akadályozza meg abban, hogy kedvenc sportját, a kardvívást is „egyetemi szinten” űzze.

Edvard Csceselnickij ős odesszai, dédszülei is a napfényes tengerparti városban éltek. Nappali tagozaton kezdte az egyetemet, de amikor átvette a diákklub elnöki tisztét, átiratkozott az esti tagozatra. Orosz nyelv és irodalom szakos. Szenvedélyes szervezője az öntevékeny művészeti csoportok munkájának, műsorainak, maga is kiváló népi táncos. Akárhogy is nézzük, jövőendő fizikusok, nyelvészek, történészek dolgoznak most a Bécsi körúti lakóházépítkezésén. Ez magában véve is nagyszerű, de még szebbé teszi, hogy ők szovjet fiatalok.

Jól érzik magukat Szegeden. Tetszik a város, a gaz-

Edvard Csceselnickij

dag program, amiről a KISZ gondoskodik számukra. A József Attila kollégiumban laknak, együtt az építőtábor többi lakóival. Csakhogy ők nem két hétig maradnak: augusztus 13-ig dolgoznak majd, s utána egyhetes országjárásnak mennek. Utírány a Balaton és Budapest. Szabadidejükben ismerkednek a várossal, a magyar fiatalokkal, eljárnak a szabadidő előadásaira, a klubestekre, televíziót néznek, s most egy szovjet-magyar labdarúgómeccset szerveznek.

— VB-visszavágót — mondják nevetve.

Az otthoniak megbízták őket hivatalos tárgyalással is. Ennek eredménye az a megállapodás, hogy jövőre már két-két munkabrigádot cserélnek a szegedi egyetemistákkal. Nemcsak fiúk jönnek majd Odesszából építkezni, hanem lányok is, kukoricát cimerezni.

— Elképzelni sem tudok jobb lehetőséget egymás megismerésére, barátságunk elmélyítésére, mint a közös munkát — vallja vezetőjük, József Andor. — Élünk Odesszában vagy Szegeden, munkánk és célunk ugyanaz.

S ahogy lefordítja szavait a többieknek, mindannyian helyeselnek.

Fehér Kálmán

Idegenforgalomból — 12 milliárd

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet idegenforgalmi bizottságának adatai szerint a világ idegenforgalmából származó bevétele 1965-ben 12 milliárd dollár volt. Ez az összeg a világ teljes exportja 6 százalékának felel meg.

Az említett bizottság jelentésében — a Reuter közlése szerint — az áll, hogy 1965-ben a világ turistáinak száma

115 millió főre rúgott. A közölt adatok szerint az idegenforgalomból származó bevétel Spanyolország devizajövedelmének 42 százalékát, Ausztria devizajövedelmének 24 százalékát, Írországnak 18 százalékát, Görögországnak 14 százalékát, Portugáliának 13 százalékát, valamint Olaszország és Svájc devizajövedelmének 12—13 százalékát adta.